

Serie: Klauwaandoeningen

Eind 2013 loopt het driejarige project 'Grip op Klauwen' ten einde. Daarop vooruitlopend belicht Veeteelt in vijf maanden tijd de vijf belangrijkste klauwaandoeningen. En wat is er binnen het project gedaan om verbetering te realiseren?

Deel 1: **Stinkpoot**Deel 2: **Zoolbloeding**Deel 3: **Zoolzweer**Deel 4: **Mortellaro**Deel 5: **Wittelijndefect**

Bas Toxopeus: 'Niet pensverzuring, maar belasting lijkt oorzaak nummer één van zoolbloedingen'

Zoolbloeding is een symptoom

Van alle klauwaandoeningen is zoolbloeding de minst zichtbare, maar wel de meest voorkomende. Bovendien leiden matige en ernstige zoolbloedingen in vijftig procent van de gevallen tot kreupelheid. Generiek advies is lastig te geven.

tekst **Florus Pellikaan**

Om een zoolbloeding te herkennen hoef je geen doorgewinterde klauwverzorger te zijn. De rode vlek in een klauw is voor iedereen die wel eens een koe bekapt een herkenbaar beeld, maar het ontstaan ervan is ingewikkelder dan de herkenning. Bas Toxopeus, rundveedierenarts bij samenwerkende dierenartsenpraktijk De Oosthof, legt uit: 'Het hoorn van de klauw groeit vanuit de lederhuid. In de klauw ligt deze onder de hoornlaag. Wanneer er in deze laag problemen optreden, kunnen er bloedingen ontstaan. Die zoolbloedingen groeien in zes tot acht weken mee in het hoorn, zoals een blauwe nagel.'

Bas Toxopeus is als dierenarts betrokken bij de Achterhoekse groep van negen vee-

houders die meedraaien in het project Grip op Klauwen. Dat geldt ook voor Wilfried Klein Severt, klauwverzorger bij AB Oost. Hij duidt zoolbloedingen verder. 'Eigenlijk is een zoolbloeding een symptoom en daarmee een signaal dat er iets mis is in het management. Bovendien kunnen vooral ernstige zoolbloedingen doorontwikkelen tot zoolzweren en wittelijndefecten.'

Op bloten voeten door de stal

Onderzoek van de Gezondheidsdienst voor Dieren, in 2004, toonde aan dat 37 procent van de koeien in Nederland een zoolbloeding heeft. Hiermee is het de meest voorkomende klauwaandoening. Klein Severt geeft aan dit percentage in

de praktijk wel te herkennen. 'Maar een lichte zoolbloeding is niet pijnlijk, wij snijden die weg en er is niks aan de hand. Heeft een veehouder echter veel dieren met een lichte zoolbloeding, dan is dat wel een teken dat er wat mis is.'

Henk Woolderink, technisch specialist melkvee bij ForFarmers Hendrix en ook betrokken bij het adviesteam, begint met het opsommen van oorzaken van zoolbloedingen. 'Veel zoolbloedingen hebben een mechanische oorzaak door fysieke druk van buiten de klauw. Voorbeelden zijn een steentje op het kavelpad, ongelijke roosters, de ketting van de rooster-schuif, afstapjes en scherpe draaien.'

Saskia Scheer, namens Projecten LTO Noord projectleider van de Achterhoekse

Arnold Lageschaar: 'Nu twee keer per jaar met alle adviseurs om tafel'

De in 2008 nieuw gebouwde ligboxenstal bij Arnold Lageschaar in Groenlo had alles tiptop in orde moeten maken. Maar de huidige 95 melk- en kalfkoeien kregen steeds meer pootproblemen zoals zoolbloedingen en wittelijndefecten. Die problemen waren voor Lageschaar de re-

den om mee te gaan doen aan het project Grip op Klauwen. 'Voor we ons opgaven, hadden we al een keer de klauwscore in beeld laten brengen via Digiklauw. We wilden weten wat er allemaal speelde, omdat de problemen frustreerden', vertelt Arnold Lageschaar. 'Met behulp van de resultaten van Digiklauw kwamen de adviseurs tot de gezamenlijke conclusie dat het om een voedingsprobleem bij de droge koeien ging. We voerden de laatste jaren de droge koeien gewoon kuilgras en snijmais en te weinig structuur.'

Op aanraden van de adviseurs kocht Lageschaar grof kuilgras aan en de problemen werden daadwerkelijk minder. 'We zijn in twee jaar tijd van een klauwge-

zondheidsscore van 40 naar 70 procent gegaan. En het percentage zoolbloedingen is van 40 naar 10 procent gedaald.' Lageschaar heeft 2,5 hectare grond op afstand nu ingezaaid met een grof maaimengsel en hij koop ook nog balen grof gras aan. Een derde van het droge koeienrantsoen bestaat nu uit dit grove gras. Het gezamenlijk achterhalen van het probleem heeft Lageschaar doen besluiten zeker met Digiklauw mee te blijven doen. 'We willen een vinger aan de pols houden. En de andere les die we hebben getrokken, is dat we vanaf nu twee keer per jaar met alle adviseurs om tafel gaan. Met alle kennis aan tafel zijn eventuele problemen snel aan te pakken.'

groep, vult aan: 'De tip tijdens een van onze bijeenkomsten was om maar eens op je blote voeten door de stal te lopen. Dan ervaar je waarom koeien zoolbloedingen hebben.' Woolderink vindt in dat kader emissiearme vloeren met een kunststof toplaag een mooie vooruitgang omdat de kans op klauwbeschadigingen daardoor afneemt.

Bas Toxopeus trekt de mechanische oorzaak nog wat breder. 'Ook te lang staan zorgt voor bloedingen. Te vaak komen wij ook in nieuwe ligboxenstallen nog te krappe boxmatten tegen waardoor koeien te bang zijn om te gaan liggen en uren met twee poten in de box staan.'

Ook het langdurig staan rondom het melken kan voor te veel belasting op de klauwen zorgen, zegt Woolderink. 'Soms staan koeien voor het melken anderhalf uur in de wachtruimte en na het melken nog anderhalf uur aan het voerhek. Dat is met zes uur bij tweemaal daags melken een grote belasting. De vraag is dan ook of de koe nog wel toekomt aan de gewenste veertien uur liggen.'

Conditie behouden

Een tweede veroorzaker van zoolbloedingen is mismanagement op het gebied van voeding. Woolderink wijst op voldoende structuur om pensverzuring te voorkomen. Nog belangrijker is volgens de voedingsadviseur echter een uitgebalanceerd en structuurrijk droogstandsrantsoen. Bas Toxopeus vult aan: 'Gaaf het in de droogstand op voedingsgebied mis, dan slaan na afkalven bacteriologische aandoeningen, zoals aan de nageboorte staan en baarmoederontsteking, eerder toe. Komt er dan toxische stoffen vrij, dan zorgt dat per definitie voor een afwijken

Het advies bij zoolbloedingen is bekappen en indien nodig een blokje plakken

de hoorn groei en zoolbloedingen.' Volgens Saskia Scheer vertellen zoolbloedingen daarom ook of koeien zes tot acht weken terug 'iets' hebben meegemaakt. Het voorkomen van zoolbloedingen hangt ook samen met het behouden van de conditie. 'Een koe heeft van nature tussen de lederhuid en het klauwbeen een vetkussen dat zorgt voor de demping', stelt Toxopeus. 'Vermagert een koe sterk, dan wordt ook dit vetkussen dunner en is er meer kans op zoolbloedingen. Niet voor niets heeft een magere koe een negen keer grotere kans op kreupelheid dan een koe met een gewenste conditie.' Gevraagd naar welke oorzaak de belangrijkste is, breken de deskundigen met conclusies uit het verleden. 'Vaak werd gedacht dat pensverzuring oorzaak nummer één van zoolbloedingen was. In nieuw onderzoek is geprobeerd om koeien via pensverzuring meer zoolbloedingen te laten krijgen, maar dat lukte niet', stelt Toxopeus. 'De belangrijkste oorzaak lijkt daarom toch belastingsproblemen van de klauwen te zijn.'

Aangezien matige en ernstige zoolbloed-

dingen in meer dan vijftig procent van de gevallen tot kreupelheid leiden, is bestrijding van zoolbloedingen van groot belang. Het advies is kort en krachtig: 'Bekappen en de zoolbloedingen wegsnijden', adviseert Klein Severt. 'Bij een dunne of gevoelige plek is het bovendien verstandig om een blokje te plakken. Maar belangrijker is om het symptoom zoolbloedingen op te merken. Hiervoor is registreren via Digiklauw onmisbaar.'

Bedrijfsspecifieke aandoening

Aan de hand van de resultaten van de meting wordt inzichtelijk of er een probleem is. 'Het zorgt voor bewustwording', stelt Toxopeus. 'Als het inzicht er is, moet het gezamenlijk adviesteam dat bij een bedrijf betrokken is, zich over de resultaten buigen en de bedrijfsspecifieke oorzaak van zoolbloedingen achterhalen. Een generiek advies is bij deze aandoening niet te geven, dus komt het op de bedrijfsspecifieke situatie aan.'

Saskia Scheer vult aan: 'Er waren veehouders die aangaven dat er op hun bedrijf door de deelname nu pas voor het eerst door alle adviseurs serieus naar klauwen werd gekeken. Dat is best beschamend en een les voor iedereen.' |

Zoolbloedingen groeien in zes tot acht weken mee in het hoorn van de klauw

